

Fortidsminneforeningens årsmelding 2009

H.M. Dronning Sonja har vært Fortidsminneforeningens høye beskytter.

På kulturminnevernets område ble året preget av Kulturminneåret 2009, Miljøverndepartementets og Kulturdepartementets felles satsing. Fortidsminneforeningen bidro med forslaget om å etablere Kulturminneløyper, vandringer av mange slag fra kulturminne til kulturminne. Ved årets utgang var mer enn 250 slike løyper etablert.

Vår egen, store begivenhet ble feiringen av Oslo og Akershus avdeling som rundet 100 år og markerte dette som vertskap for representantskapets møte. Gjennom et fyldig program ble vi tatt i mot i Oslo rådhus, møtte sentrale kulturpolitikere til debatt og fikk belyst verneoppgaver i storbyen og i Akershus' bygder.

Marit Bøen, foreningens tilsynshaver på Urnes gjennom 30 år, ble tildelt Kongens fortjenstmedalje for sin utrettelige innsats til beste for stavkirken på Verdensarvlisten. Foreningen gleder seg på hennes vegne. Vår egen utmerkelse, Urnesmedaljen ble i 2009 gitt til Per Jonas Nordhagen for hans innsiktsfulle formidling av kulturminnevernets verdier. Urnesmedaljen fikk også Nils Marstein for hans innsats til beste for foreningens eiendommer, først som frivillig aktor, senere som riksantikvar hvor hans særlige satsing på vern av trearkitekturen, nasjonalt og internasjonalt, har kommet foreningens arbeid til gode.

Gjennom året er arbeider innenfor Riksantikvarens stavkirkeprogram og ruinprogram ført videre. Takket være regjeringens økonomiske tiltakspakke ble kulturminnevernet tilgodesett med ekstra midler. Dette kom også foreningens eiendommer til gode. En betydelig satsning i vår egen sammenheng ble istandsetting av Øvre stabbur på Gardøy, hvor jordsig gjennom flere år har truet med å skru ned bygningen.

I Rogaland er et nytt lokallag etablert: Haugalandet lokallag. Det ønskes varmt velkommen. Fortidsminneforeningen har nå syv lokallag.

Utvikling av nettsiden har vært vår nyvinning i møtet med medlemmer og publikum for øvrig. Med tilslutning fra representantskapet ble arbeidet innledet i 2009. Oslo og Akershus etablerte ny side som den første avdelingen og arbeidet skal utvikles gjennom 2010.

Høsten 2009 forlot Jørn Holme hovedstyret som følge av at han var blitt utnevnt til riksantikvar. Fortidsminneforeningen gratulerer og setter pris på at riksantikvaren stadig har første hånds kjennskap til vårt arbeid.

1. KULTURMINNEPOLITISK ARBEID

Kulturminneåret 2009 la vekt på å presentere dagliglivets kulturminner og private minner. Parallelt ble kulturminnebegrepet utvidet til å omfatte et hvert minne og kom med det under betydelig press. Fortidsminneforeningen rykket ut med forsvar for det langsiktede arbeidet som vern av kulturminner krever. For øvrig preget en omfattende satsing på bruk av internett og sosiale medier gjennomføringen av året. Fortidsminneforeningen hadde foreslått etablering av *Kulturminneløyper* med sikte på å gjøre kulturminner kjent og lett tilgjengelige for nye grupper. Dette ble gjennomført og ved utgangen av 2009 var mer enn 250 løyper etablert på nettet.

Revisjon av *Plan- og bygningsloven* har vært den store saken for det fremtidige kulturminnevernet. Foreningen ser usikkerheter knyttet til de nye retningslinjene. Det gjelder særlig muligheten til å pålegge vedlikehold og det forhold at tidligere regulering til bevaring erstattes med hensynsområder og individuelt utformete vedtekter. Foreningen vil følge det videre arbeidet med forskrifter til loven på disse punktene.

Oslo og Akershus avdeling leverte særdeles stor innsats i protest mot riving av *Nordli gård* i Sørum kommune. Dette involverte også hovedadministrasjonen, og da riving av bygningen var et faktum, tok foreningen sakens prinsipielle sider opp med Miljøverndepartementet. Vi konstaterer at kulturminnevernet er utstyrt med for svake virkemidler: Manglende kunnskap i kommunene om kulturminner, og kulturminneplanenes svake posisjon der slike finnes, gjør at kommunenes forvaltning av plan- og bygningsloven på vårt område blir for svak. Politisk overføring av fagkunnskap i fylkeskommunene leder ofte til at kulturminnehensyn tilsidesettes. På statlig nivå benyttes Riksantikvarens mulighet til å anvende midlertidig fredning etter vår mening for sjelden. På dette feltet vil Fortidsminneforeningen ha betydelige oppgaver foran seg.

Ved inngangen til året sendte foreningen forslag til statsministeren og miljøvernministeren med oppfordring om å styrke Norsk kulturminnefond (til målet 1,4 milliarder kroner) og å sette av tiltaksmidler til kulturminnevernet. Begge ønskemål ble innfridd.

Forut for Stortingsvalget 2009 leverte foreningen kulturminnepolitisk innspill til alle partiene på Stortinget. Samtlige avdelinger ble oppfordret til å ta opp de samme sakene med sine partier i fylkene. Dessuten deltok generalsekretæren med innspill fra foreningen i møte arrangert av miljøvernministeren om miljøvernpolitikken i anledning valget.

Foreningen har levert høringsuttalelser til:

- Miljøverndepartementet vedrørende forslag om endring av plan- og bygningsloven (plandelen) – forholdet mellom negative servitutter og reguleringsplan.
- Kultur- og kirkedepartementet i anledning utredning-

- en «På livets vei – Pilegrimsmotivet».
- Miljøverndepartementet i anledning forslag til forskrift for Kulturminnefondet.
- Miljøverndepartementet i anledning utkast til statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging i kommunene.
- Miljøverndepartementet vedrørende forslag til statlige retningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen.

2. ORGANISASJONEN

2.1. Æresmedlemmer og hedersbevisninger

Foreningens æresmedlemmer

- H. M. Kong Harald
- H. M. Dronning Sonja, Fortidsminneforeningens høye beskytter
- Arkitekt Arne Berg
- Arkitekt Håkon Christie

Kongens fortjenstmedalje

- Marit Bøen ble tildelt Kongens fortjenstmedalje i sølv for sin innsats til beste for Urnes stavkirke. Medaljen ble overrakt i Marifjora den 18. juni av ordføreren i Luster.

Urnesmedaljen ble tildelt:

- *Per Jonas Nordhagen* for mangeårig innsats for kulturminnevernet gjennom skrift og tale. Tildelingen fant sted i Bergen den 20. november under et fagseminar i anledning hans 80-årsdag.
- *Nils Marstein* for hans innsats i foreningen til beste for sikring av stavkirkene, for det systematiske arbeidet med sikring og utvikling av restaureringsprogrammer som riksantikvar, for hans særlige innsats for bevaring av trebygninger, både nasjonalt og internasjonalt. Tildelingen fant sted i Dronningens gate 11 under vår tradisjonelle «Julebisp» den 16. desember.

2.2. Organisering

Representantskapsmøtet 2009

Årets representantskapsmøte ble holdt i Oslo 5.–7. juni. 100-årsjubilanten Oslo og Akershus avdeling var vertskap. Møtet ble innledet med mottakelse i Oslo rådhus, etterfulgt av kulturminnepolitisk debatt med sentrale stortingsrepresentanter i Bystyresalen. Den store ekskursjonen gikk til Akershus med rundtur i Romerikslandskapet og besøk i Eidsvollbygningen.

Samtlige avdelinger var representert. Det føres eget referat fra representantskapets møter. Representantskapets ordførere var:

- Astri M. Lund, ordfører

- Marianne Roald Ytterdal, varaordfører

Leder- og stabsmøtet

Årets møte ble holdt den 6. og 7. november i hovedadministrasjonens lokaler i Dronningens gate 11, Oslo og Akershus avdeling tok gjestfritt imot på Vøienvolden om kvelden. Emnet for møtet var aktuelle vernesaker. Dessuten innledet førsteamanuensis ved Handelshøyskolen BI, Gorm Kunøe, til diskusjon under tittelen *Flere medlemmer og bedre samfunnskontakt*. Drøfting av foreningens eiendomspolitikk ble videreført fra representantskapsmøtet og den nye plan- og bygningsloven ble gjennomgått i verneperspektiv av Morten Stige. Det ble holdt eget stabsmøte. Tre avdelinger var forhindret fra å delta.

Medlemmene

Medlemstallet ved inngangen til 2009 var 7 462. Ved utgangen av året hadde dette sunket til 7 237, en nedgang på 187 medlemmer, eller 2,5 %. Dette demonstrerer at vervearbeid må være en kontinuerlig aktivitet i Fortidsminneforeningen – på lik linje med det vi ser i andre frivillige foreninger.

Medlemskontingenten har i 2009 vært:

- Medlemskap med årbok og Fortidsvern kr 430,-
- Medlemskap med Fortidsvern kr 330,-
- Kollektivt medlemskap (årbok + 5 eks Fortidsvern) kr 2 150,-
- Husstandsmedlem (ingen publikasjoner) kr 100,-
- Ungdomsmedlemskap (under 26 år) kr 150,-

Avdelingene

Fortidsminneforeningen har 21 avdelinger som i hovedsak følger fylkesgrensene. Enkelte avdelinger har lokallag:

- Volda/Ørsta (Sunnmøre avdeling)
- Vesterålen (Nordland avdeling)
- Rana (Nordland avdeling)
- Vernevøla i Valdres (Oppland avdeling)
- Nedre Romerike (Oslo og Akershus avdeling)
- Asker og Bærum (Oslo og Akershus avdeling)
- og nytt i 2009 – Haugalandet lokallag (Rogaland avdeling)

Avdelingene avgir egne årsmeldinger og regnskap som trykkes i Fortidsminneforeningens årbok. Aktivitetene og aktivitetsnivået er sterkt varierende avdelingene i mellom. Det gjelder så vel engasjement i vernesaker som for formidlingsarrangementer, samarbeid med andre og dugnader og annen pleie av foreningens eiendommer.

Flere avdelinger utgir egne meldingsblad. Buskerud, Telemark og Østfold avdeling har sett fordelene ved samarbeid og utgir det felles medlemsbladet «Bevar oss vel!». Det samme gjelder Hedmark og Oppland avdelinger som har nyhetsbladet «Innlandsvern». Vestfold avdeling har etablert en aktiv medlems- og nyhetstjeneste på nettet.

Hovedstyret

Hovedstyret har gjennomført et styreseminar over to dager, åtte ordinære møter og et konstituerende møte i etterkant av representantskapsmøtet. Dessuten har det vært holdt flere møter i hovedstyrets arbeidsutvalg som består av styrets leder og nestleder.

- Styrets sammensetning til 6.6.2009 og videre ut året:
Leder Trygve Bragstad, Trondheim
Nestleder Karl Gervin, Ski
Styremedlemmer Torill N. Klevmark, Lunner; Mette Paavola, Stavanger; Jørn Holme, Oslo.
Varamedlemmer Else M. Skau, Skien; Hallvard Trohaug, Lærdal; Leif Jæger, Bergen.
- Ved valg av styre under representantskapsmøtet i juni fikk et samlet styre fornyet mandat frem til representantskapsmøtet 2010.
- Jørn Holme ble tilsatt som ny riksantikvar høsten 2009 og gikk som følge av dette ut av styret den 11.9.

Hovedadministrasjonen

- Generalsekretær Elisabeth Seip
Organisasjonssjef Fredrik Monclair
Redaktør John Arne Balto, permisjon til 1.2., 90 % stilling
Redaktør, vikariat Vidar Trædal, fra 1.9.
Redaksjonssekretær Eva Bekkely
Eiendomssjef Eli-Sofie Thorne
Prosjektleder Silja Selfors
Organisasjonssekretær Kristin Brekke Ignacius

Hovedadministrasjonen omfatter også et fast, ytre apparat:

- Daglig leder på Borgund Tanna Gjeraker, 80 % stilling
Vaktmester på Borgund Håkon Li, 20 % stilling
Husfrue på Røros Heidi Holden, timebasert ca 10 % stilling

Ved foreningens åtte stavkirker er det engasjert egne tilsynshavere som lønnes gjennom hovedadministrasjonen for arbeidet med det tekniske tilsynet. I alt 24 personer er engasjert i denne sammenheng.

Regnskapet har i 2009 vært ført av Regnskapsteknisk Byrå RTB AS, Oslo.

Fortidsminneforeningen har sin hovedadministrasjon i Dronningens gate 11, Oslo kommune.

2.3. Regnskapet

Regnskapet for 2009 gir et korrekt uttrykk for virksomheten gjennom året og for stillingen pr 31.12.2009.

Gjennom de tre siste årene er foreningens egenkapi-

tal gjenoppbygget til et akseptabelt nivå, men foreningens likviditet følges stadig med oppmerksomhet. De mange vedlikeholds- og restaureringsarbeidene som vil foregå på foreningens eiendommer i de kommende årene, tilsier at egenkapitalen må styrkes ytterligere for å gi en tilfredsstillende likviditet. Styrets mål er at egenkapitalen skal utgjøre om lag 1/3 av foreningens årlige driftsutgifter. Med dagens aktivitetsnivå vil det tilsa en egenkapital på 4 millioner. Likviditetshensyn tilsier at rundt 3 millioner av denne egenkapitalen bør være frie omløpsmidler. Ved utløpet av 2009 var egenkapitalen kr 3 581 881,-, hvorav frie omløpsmidler (arbeidskapital minus varelager) var kr 2 600 557,-.

Egeninntekter, i første rekke gjennom den turistbaserte delen av virksomheten, blir stadig viktigere for resultatet. Dette gjelder både for hovedadministrasjonen og avdelingene. Som tradisjonsrik verneforening basert på frivillighet, ser vi her klare utfordringer i møtet mellom drift og næringsvirksomhet og fredete og verneverdige eiendommer.

Gaver som er skattefrie på givers hånd gir årlig et velkomment tilskudd til driften, både i hovedadministrasjonen og i avdelingene. Stor takk rettes til alle givere som samlet bidro med kr 199 083,-. Slike gaver har dobbelt virkning: Det økonomiske tilskuddet gir økt handlekraft, samtidig oppleves en reell oppmuntring i arbeidet.

I 2009 kunne regnskapet avsluttes med et overskudd på kr 399 111,-.

Foreningen har i 2009 ikke hatt forsknings- eller utviklingsaktiviteter.

Revisor har vært Revisjon 1 AS, Bærum, ved Trond Syversen.

Årets tall

- Regnskapet viser total omsetning på kr 29 676 039,-.
- Driftstilskuddet fra staten gjennom Miljøverndepartementet var kr 3 812 040,-.
- Inntekt fra medlemskontingenten var kr 2 743 961,-.
- Regnskapet er gjort opp med et overskudd på kr 399 111,-.
- Den positive egenkapitalen er på kr 3 581 881,-.

Fortsatt drift

- Foreningens egenkapital er økt med kr 399 111,- mot budsjettert kr 346 000,-. Når budsjettmålet ble overoppfyllt, skyldes dette i første rekke stor prosjektaktivitet, god drift på Borgund og årvåkenhet med hensyn på pengebruk.
- Egenkapitalen er positiv.
- Etter styrets oppfatning er forutsetningen for fortsatt drift til stede.
- Årsregnskapet for 2009 er satt opp under denne forutsetning.

2.4. Helse, miljø og sikkerhet

Arbeidsgiver plikter å gi opplæring i helse- miljø og sikkerhetsarbeid, HMS.

- Eli-Sofie Thorne, foreningens eiendomssjef, er utpekt som HMS-ansvarlig.
- Tillitsvalgte, valgt under stabsmøtet den 6.11. har vært: Kristin Ignacius for hovedadministrasjonen med Silja Selfors som vararepresentant. For avdelingene Jorunn Wiik, Buskerud, med Victoria Brand, Oslo og Akershus, som vararepresentant.

HMS-rapport

- I henhold til gjeldende lover og forskrifter fører hovedadministrasjonen oversikt over totalt sykefravær blant de ansatte. I 2009 var sykefraværet på 16,4 %. Med fradrag for langtidssykemeldinger var fraværet 0,7 %.
- Det har ikke vært arbeidsulykker eller skader av noen art.
- Det er styrets oppfatning at det betydelige fraværet ikke kan føres tilbake til arbeidsmiljøet, men styret vil også nevne at det har vært krevende å kompensere fullt ut når det gjelder de oppgavene som har vært rammet. En samlet stab takkes for stor innsats.
- Foreningen har som mål å være en arbeidsplass der det råder full likestilling mellom kvinner og menn og at det ikke skal forekomme forskjellsbehandling.
- Det er oppnevnt to tillitsvalgte med vararepresentanter, kfr foregående avsnitt.
- Foreningens virksomhet forurensrer ikke det ytre miljø.

2.5. Drift av foreningen

Hovedadministrasjonens virksomhet er inndelt i tre hovedområder: organisasjonen, eiendommer og publikasjoner. Publikasjoner og eiendomsdrift og -forvaltning får egen omtale. Organisasjonsarbeidet har i stor grad bestått av støttefunksjoner når det gjelder økonomiske spørsmål. Dessuten gis bistand knyttet til eiendommene. Forøvrig har hovedadministrasjonen hånd om:

Medlemsdatabasen

Ajourhold av medlemsdatabasen med daglig medlemskontakt, kontingentinnkreving og fordeling samt rundt 2 000 årlige innførsler er den mest tidkrevende oppgaven. Ajourførte lister over inn- og utmeldinger sendes månedlig til avdelingene for lokal oppfølging.

Forsikring av eiendommene

Forsikringer av foreningens eiendommer administreres og dekkes av foreningen sentralt med to unntak. Unntakene er: Lysøen i Hordaland, som fra 2007 administrativt har inngått i Kunstmuseene i Bergen, og Klok-

kergården i Grue i Hedmark som driftes av Gruetunet museum som igjen inngår i Norsk Skogfinsk Museum.

Pensjonsordningen

Med virkning fra 1.7.2006 gjorde ny lovbestemmelse pensjonsavtale obligatorisk for alle, og det ble mulig å inngå små avtaler med forsikringsselskapene. De enkelte avdelingene inngår, som konsekvens av dette, avtaler for sine ansatte. Den tidligere fellesavtalen administreres sentralt, men vil bli avvirket i takt med naturlig avgang.

Tariffavtale

Etter ønske fra de ansatte er det inngått tariffavtale for ansatte i hovedadministrasjonen. Fortidsminneforeningens sentrallødd ble deretter innmeldt i NHO-Abelia.

Rundskriv til avdelingene

Et nyhetsbrev går ut til avdelingene pr e-post med medlemsinformasjon og organisasjonsnytt. I 2009 ble det sendt ut ett rundskriv. Kulturminneåret 2009 hadde flere utsendelser som ble formidlet til avdelingene og kommunikasjonen går generelt over til e-post for enkeltsaker.

Organisasjonens fellesmøter

Foruten å legge til rette for hovedstyrets møter, organiserer hovedadministrasjonen fast tre årlige fellesarrangementer: Representantskapsmøtet som forberedes i samarbeid med en av foreningens avdelinger (ca 85 deltakere), leder- og stabsmøtet (ca 40 deltakere) og Julebisp, hvor det holdes åpent hus i Dronningens gate 11 og stiftelsesdagen, den 16. desember, markeres.

2.6. Fond og stiftelser

Fortidsminneforeningen har hatt tre fond og en stiftelse som forvaltes av hovedadministrasjonen med foreningens hovedstyre som ansvarlig. I tillegg kommer *Miletjærefondet* som har egne regler, og *Stavkyrkjestiftinga* som har hatt eget styre. Etableringen av Stiftelsestilsynet og nye regler for innrapportering av virksomheten i stiftelser har gjort det nødvendig å forenkle denne siden ved foreningens virksomhet. I 2009 er derfor etter styrevedtak *Hypotekforeningens Fond* og *J. J. Næss legat* avvirket og midlene inntektsført i foreningens regnskap.

Kjenn ditt land – B. A. Grimelands fond

De to sammenslåtte fondenes formål er å støtte tiltak til beste for kulturminnevernet.

- Fondets styre: Martin Blindheim (familieoppnevnt), Torill N. Klevmark (oppnevnt av hovedstyret) og generalsekretæren.
- Styret er oppnevnt for 2007–2009.
- Fondets kapital pr 31.12.2009 var kr 234 125,-. Av dette er urørlig kapital kr 160 000,-.
- Det har ikke vært tildelt midler fra fondet i 2009.

Martin Blindheim døde høsten 2009. Det ble ikke oppnevnt ny representant etter ham i dette året.

Fischer/Lindsay-fondet

Fondets formål er å arrangere alternerende gjesteforelesninger i Skottland og Norge.

- Fondets styre: Erla Bergendahl Hohler, Karl Gervin og generalsekretæren.
- Styret er oppnevnt for 2007-2009.
- Fondets kapital pr 31.12.2008 var kr 100 239,-, av dette er urørlig kapital kr 35 000,-.
- Det har ikke vært arrangert forelesninger i 2009.

Miletpjærefondet

Fortidsminneforeningen organiserer salg av milebrent tjære til bruk på fredete bygninger.

- Riksantikvaren har ikke tilført midler i 2009.
- Beholdningen pr 31.12.2009 var 6 229 liter tjære.
- Tjærebanks kapital var pr 31.12.2009 kr 1 092 339,-. Av dette utgjorde tjæren en verdi tilsvarende kr 996 640,-.
- God tilgang på tjære har i 2009 gjort det mulig å åpne for salg til formål ut over fredete bygninger.

2.7. Representasjon

Fortidsminneforeningen har vært representert ved følgende anledninger:

- 21.–22.1.: Eli-Sofie Thorne deltok på Riksantikvarens fagsamling for saksbehandlere i bispedømmene.
- 3.–4.2.: Åpning av Kulturminneåret 2009 og seminar. Trygve Bragstad, Merete Røskaft og Elisabeth Seip deltok. Mette Paavola holdt foredrag under seminaret.
- 9.2.: Møte i Brevik Museum med representanter fra Porsgrunn kommune, håndverkere i Brevik, prosjektet Riktig Restaurering i Drøbak og Norsk handverksutvikling på Maihaugen. Riktig Restaurering ble presentert med tanke på mulig etablering av prosjekt i Brevik. Else M. Skau inviterte og Elisabeth Seip møtte.
- 16.–17.2.: Norsk kulturminnefond markerte fem års virksomhet med å samle representanter for det frivillige kulturminnevernet, Riksantikvaren og Miljøverndepartementet til seminar på Røros. Fortidsminneforeningen fikk overrakt en skål som takk for særlig innsats for etableringen av fondet. Elisabeth Seip representerte foreningen. Egen bok ble utgitt, også den med bidrag fra foreningen.
- 24.–26.4.: Norges kulturvernforbunds årsmøte ble holdt i Skedsmo. Else M. Skau og Elisabeth Seip deltok. Else M. Skau er medlem av forbundets valgkomité.
- 8.–9.6.: Verdensarvforums møte i Bergen. Eli-Sofie Thorne holdt innlegg om Urnes stavkirke og utfordringene i forhold til turisme.
- 10.6.: Årsmøte i Nettverket Norges Verdensarv. Bjør

Alme Johannessen, Sogn og Fjordane avdeling; Torunn Løne Vinje, Luster kommune, og Eli-Sofie Thorne deltok fra Urnes stavkirke.

- 31.8.–3.9.: Eli-Sofie Thorne deltok i Riksantikvarens kurs for restaureringsmurene på Steinvikholm og Munkeby. Under åpne dager i denne sammenheng deltok også Trygve Bragstad.
- 15.–16.9.: Eli-Sofie Thorne deltok i Riksantikvarens og Direktoratet for naturforvaltnings seminar på Hadeland: Kulturminner og friluftsliv.
- 1.10.: Håkon Christies bok om Urnes ble presentert under et arrangement i Nasjonalmuseet-Arkitektur. Utgivelsen var mulig gjort ved bidrag fra Norske Minnesmerkers fond. Foreningen var godt representert ved denne anledningen.
- 10.–11.11.: Riksantikvarens kommunekonferanse. Trygve Bragstad deltok med innlegget «Et lokalt blikk på kulturarven».
- 26.–27.11.: Kulturminneåret 2009s avslutningskonferanse i Tromsø. Mette Paavola, Karl Gervin, Fredrik Monclair og Elisabeth Seip deltok sammen med representanter for Tromsø avdeling. Elisabeth Seip deltok i paneldebatten.
- 10.12.: Det årvisse julebord med alle gode bidragsytere som særlige gjester.
- 16.12.: Tradisjonell Julebisp ble arrangert i Dronningens gate 11, en markering i Magistratgården av Fortidsminneforeningens 165. år. Våre mange gode venner og hjelpere gjennom året var invitert. Jan Erik Vold bidro med egen tekst, minnet oss på nødvendigheten av å holde god kontakt med politikere og kulturminnevernets betydelige oppgaver forøvrig.

Internasjonale kontakter

Europa Nostra: Marianne Roald Ytterdal har vært et aktivt medlem av Europa Nostras *Council*, hvor hun også har deltatt i arbeidsgruppen *Governance Task Force* som skulle forberede ny organisasjonsplan. På årsmøtet 2009 ble hun, med anbefaling fra Fortidsminneforeningen, valgt til styremedlem i Europa Nostra. Hun har deltatt i det følgende:

- 21.1.: Europa Nostra Task Force, møte i den Haag.
- 22.–23.1.: Møte i Europa Nostra Council.
- 2.–4.6.: Europa Nostras årsmøte og kongress, Taormina.
- 25.–26.9.: Styremøte i Europa Nostra, representerte organisasjonen på kongressen *Best in Heritage*, Dubrovnik.
- 26.–27.11.: Europa Nostra styremøte og rådmøte, den Haag.

Europa Nostra Norge holder sine styremøter i Fortidsminneforeningens lokaler i Dronningens gate, Oslo.

23.–24.3.: *Europarådet* arrangerte konferansen «Heritage Care through Active Citizenship» i Mechelen, Belgia. Elisabeth Seip bidro med innlegg om foreningens ar-

beid. Dette var en oppfølging av konferansen som ble arrangert av Fortidsminneforeningen i Oslo 2000.

ENNHO, European Network of National Heritage Organisations, hvor Fortidsminneforeningen har vært medlem, holdt generalforsamling i Dublin den 17.9. Elisabeth Seip og Fredrik Monclair representerte foreningen. ENNHO ble besluttet oppløst og gikk fra samme tidspunkt inn i *INTO, International National Trusts Organisation*.

INTO holdt sin første konferanse med ny organisasjon og samtidig den 13. internasjonale konferanse i Dublin 13.–17.9. Trygve Bragstad, Fredrik Monclair og Elisabeth Seip deltok fra foreningen. Tema var «Heritage of the World in Trust: Conservation in a Changing Climate». Trygve Bragstad bidro med foredraget «Norwegian Heritage: Threatened by Climate or Norwegians? A glimpse into challenges still faced by Fortidsminneforeningen after 165 years». Møtet vedtok *The Dublin Declaration* som understreket klimaarbeidet som vesentlig for kulturarven. Uttalelsen ble oversendt til klimatoppmøtet i København i desember. Fortidsminneforeningen har foreløpig valgt ikke å tegne medlemskap i INTO.

Forvaltning av verdensarven

Et nordisk samarbeid rettet mot forvaltning av verdensarven er etablert:

- 20.–24.4.: Eli-Sofie Thorne deltok under nordisk workshop om forvaltningsplanarbeid for verdensarvsteder.
- Nordisk Verdensarvkonferanse på Kronborg slott, Danmark. Bjørg Alme Johannessen og Eli-Sofie Thorne deltok fra Urnes stavkirke og ledet den ene gruppens workshop.

Fortidsminneforeningen har foreningsmedlemskap i:

- Folkekulturforbundet
- Museumsforbundet
- Norges kulturvernforbund
- Europa Nostra
- ICOMOS (International Council on Monuments and Sites)
- DOCOMOMO (International working party for documentation and conservation of buildings, sites and neighbourhoods of the modern movement)

Besøk i avdelingene

Det legges vekt på god kontakt med avdelingene:

- 21.1. og 2.7.: Fremtiden for *Klokkergården* i Grue i Hedmark er under vurdering i avdelingen. I den sammenheng ble det gjennomført befaringer hvor både avdelingen og hovedadministrasjonen har deltatt.
- 22.1.: Fredrik Monclair og Elisabeth Seip besøkte

Sogn og Fjordane avdeling. Møte med daglig leder og med daglig leder på Borgund.

- 14.1. og flere senere møter med Oslo og Akershus avdeling i sammenheng med arrangering av representantskapsmøtet og avdelingens 100-årsjubileum.
- 4.2.: Else M. Skau og Elisabeth Seip møtte styrepresidenter og daglig leder for Den trønderske avdeling i Trondheim.
- 10.2.: Trygve Bragstad besøkte Østfold avdeling.
- 16.2.: Elisabeth Seip møtte styreleder i Den gamle Bergstad på Roros.
- 21.3.: Jørn Holme deltok under årsmøtet i Nordland avdeling.
- 25.3.: Trygve Bragstad og Fredrik Monclair deltok under årsmøtet i Den trønderske avdeling.
- 26.3.: Trygve Bragstad deltok under årsmøtet i Nordmøre avdeling.
- 7.5. og senere: kontakt med Oppland avdeling angående restaurering av Øvre stabbur på Gardsøy. Befaring på Gardsøy 3.6.
- 28.5.: John Arne Balto besøkte Nordland avdeling og drøftet det kommende nummer av Fortidsvern, om kulturminner i Nordland, med avdelingen.
- Trygve Bragstad gjennomførte besøk til et stort antall av foreningens eiendommer i løpet av sommeren.

2.8. Eksternt samarbeid

Norges kulturvernforbund

Kulturvernforbundet er en paraplyorganisasjon etablert av Miljøverndepartementet og omfatter frivillige foreninger innenfor kulturminnefeltet. Generalsekretæren har deltatt i Kulturvernforbundets kontaktmøter med medlemsorganisasjonene. Forbundet har i 2009 hatt oppdraget fra Miljøverndepartementet og Kulturdepartementet med å gjennomføre Kulturminneåret 2009.

Kulturminneåret 2009

Fortidsminneforeningen bidro med forslaget om å etablere *Kulturminneløyper* som ble realisert som en av årets hovedaktiviteter. I den sammenheng fikk Sogn og Fjordane avdeling tilskudd til utarbeiding av en «pilot»: en stavkirkeløype Sognefjorden rundt. Fortidsvern nr 4-2009 ble utgitt som en katalog over foreningens eiendommer og som en veiviser til foreningens egen løype.

Seminarer og kurs

Etter initiativ fra Else Rønnevig, Lillesand, og hovedstyrets Else M. Skau ble et *Bakerovnsseminar* gjennomført 23.4. i samarbeid med Bogstad Gård i Oslo. Arrangementet trakk 58 deltakere og mange måtte stille seg på venteliste. Seminaret som fikk støtte fra Nofima AS og Kulturminneåret, ble arrangert med medvirkning fra bl.a. *Åpent Bakeri* og *Bølgen og Moi*.

Tjæreseminar ble holdt på Borgund i samarbeid med Riksantikvaren og NIKU. Eli-Sofie Thorne var foreningens representant i samarbeidet.

Norske minnesmerkers fond

Fondet ble i sin tid opprettet av riksantikvar Harry Fett med det formål å sikre utgivelsen av bokserien Norske minnesmerker. Nye regler for stiftelser og beskjeden tilgang på ny kapital førte i 2008 til beslutning om å nedlegge fondet som gjennom alle år har vært styrt av Riksantikvaren. Avviklingen ble gjennomført i 2009 og resterende midler avsatt til publisering av planlagt bok om Urnes. Generalsekretæren deltok i styret på vegne av foreningen.

Claus Helbergs stiftelse

Stiftelsen ble opprettet i 2000 med det formål å støtte tiltak som tar vare på de kulturhistoriske minner som finnes i skog og fjell. Generalsekretæren er foreningens representant i styret med eiendomssjefen som vararepresentant. Det har vært holdt fire styremøter i 2009, ett av dem på Krokan ovenfor Rjukan. Det har vært arbeidet mot det mål å gjenreise Krokan som åpen turishytte i 2010, når Turistforeningen skal markere 200-årsjubileum for fotturismen i Norge. Stiftelsen har delt ut Claus Helbergs minnepris til Luster turlag for restaureringen av Fuglesteg i Luster. Elisabeth Seip deltok i juryen.

Sinjarheimfondet

Fondet er opprettet for ivaretagelse av Sinjarheim. Det har vært holdt ett styremøte i 2009 i tillegg til årsmøtet.

- På vegne av generalsekretæren representerer Eli-Sofie Thorne foreningen i fondets styre.

For å holde kulturlandskapet åpent, har fondet et samarbeid med Sogn jord- og hagebruksskule, og 45 geiter var på beite på Sinjarheim i juni. Elevene på skolen har fått undervisning i stoling og kulturlandskapspleie og bodd på Sinjarheim under kurset.

Munthehuset, Kroken i Luster

Foreningen holder kontakt med Munthehuset og samarbeider om arrangementer. Samarbeidet medfører at Fortidsminneforeningens medlemmer får 10 % rabatt på overnattinger.

- Heidi-Katrin Osland, Sogn og Fjordane avdeling, har vært oppnevnt som medlem av Munthehusets styre.

Hopperstad i Vik kommune

Vik kommune har utarbeidet planer for området rundt Hopperstad stavkirke som skal legge forholdene bedre til rette for turistene. Foreningen har deltatt med uttalelser og på befaringer.

Verdensarvforum

Et norsk Verdensarvforum er under etablering. Eli-Sofie

Thorne har deltatt i interrimstyret på vegne av Fortidsminneforeningen og Urnes stavkirke.

3. EIENDOMSFORVALTNING

I tråd med representantskapets beslutning i 2007 er arbeidet med å iverksette Fortidsminneforeningens overordnede eiendomspolitikk videreført. I 2007 og 2008 ble det forutsatt at avdelingene fører individuelle regnskap for eiendommene de forvalter. Dette skulle gi grunnlag for en evaluering av resultatet i 2009. Tiltaket bygger på vedtaket representantskapet har fattet om å:

- Gjennomføre retningslinjer for forvaltning, drift og vedlikehold, FDV, inkludert system for økonomioppfølging.

Mens FDV-rutiner er etablert, gjenstår ennå oppfølging av retningslinjene for regnskap.

Et eiendomsutvalg ble besluttet opprettet 2007. Utvalget skal bistå eiendomssjefen og hovedstyret i overordnede vurderinger som gjelder forvaltningen av Fortidsminneforeningens eiendommer.

De følgende ble oppnevnt for treårsperioden 2008–2010 og har hatt fire møter i 2009:

- Håvard Christiansen, sivilarkitekt, Oslo
- Eli Grøttheim, sivilingeniør, Oslo
- Kolbjørn Nesje Nybø, sivilarkitekt, Sogn og Fjordane
- Vegard Røhme, håndverker og sivilarkitekt, Akershus

Arbeidet med eiendommene har for øvrig vært preget av Riksantikvarens stavkirkeprogram og ruinprogram.

3.1. Drifting av eiendommer

Enkelt eiendommer krever særlig oppmerksomhet på driftssiden:

Borgund stavkirke og besøkssenter, Lærdal i Sogn og Fjordane

Driften ved besøkssenteret på Borgund har vært gjennom sin femte sesong. Til tross for nedgang i besøks-tallet har omsetningen økt i forhold til 2008. Fast tilsatt driftsleder med lokal tilknytning har betydd god utvikling av driften.

- Daglig leder på Borgund har vært Tanna Gjeraker, Kaupanger.
- Vaktmester har vært Håkon Li, Borgund.

Billettsalg på Borgund

2005	2006	2007	2008	2009
37 133	36 875	36 727	34 766	32 274

Som i 2008 fikk senteret på Borgund også i 2009 et driftstilskudd fra Sogn og Fjordane fylkeskommune som gjorde det mulig å utvide sesongen med en måned, fordelt på vår og høst. Dette er et ledd i satsingen på turismen i fylket. Etter vår vurdering vil det kreve noen års innsats før man ser om tiltaket har betydning.

Gardsøy i Vågå

Det staselige gårdsanlegget i dalsiden over Vågå sentrum har vært foreningens eiendom siden 1994, da det ble kjøpt som ledd i en regningsaksjon. Blant annet var jordene truet av utbygging. Jordveien er senere skilt ut og foreningen har lagt ned betydelige ressurser i nødvendig utbedringsarbeid på selve tunet.

Fortidsminneforeningens innsats har reddet denne delen av kulturlandskapet i Vågå og et viktig mål er dermed nådd. Innhusene er også vesentlig forbedret. Til tross for mange års innsats, gjenstår ennå betydelige arbeider på eiendommen samtidig som spørsmålet om fremtidig drift står uavklart.

Sammen med Oppland avdeling igangsatte hovedstyret derfor et omfattende arbeid for å utrede konkrete muligheter for anleggets fremtid. Konklusjonen ble trukket våren 2008. Vedtak ble fattet både i Oppland avdeling og hovedstyret og konkluderte med at anlegget skal selges. Flere forutsetninger ble knyttet til et salg, blant annet at tunet reguleres til bevaringsformål. Vågå kommune påtok seg å gjennomføre denne omreguleringen.

Øvre stabbur på Gardsøy har lenge vært i dårlig forfatning. Våren 2009 var situasjonen blitt prekær. Takket være tilskudd fra Norsk kulturminnefond kunne arbeid med ny grunnmur, utbedring av stokkelag og ny takteking igangsettes. Stabburet, en tradisjonell aurbu, er i denne sammenheng tatt helt ned og gjenreist. Også annen nødvendig innsats på terreng og tak på tunet er iverksatt i denne sammenheng.

Rasmusgården og Per-Amundsagården, Røros

Begge gårder leies ut, begrenset til medlemmer av Fortidsminneforeningen. Utleien skjer fra hovedadministrasjonen. Dette er et populært tiltak, men grunnet begrensede muligheter for oppvarming, leies Rasmusgården normalt bare ut sommerstid. Under *Rørosmartnan* benytter kjørekarer gårdsrommet til å by frem varer og vise tradisjonelt håndverk. Tabellen gjengir antall utleieforhold:

	2005	2006	2007	2008	2009
Rasmusgården	19	26	27	14	17
(31 overnattinger)*					
Per-Amundsagården	47	53	48	46	44
(108 overnattinger)					

*) I tillegg kommer langtidsutleie fra 1.9.2009 og ut året.

Klokkergården, Grue kommune

Klokkergården i Kirkenær, Grue kommune, eies av foreningen men forvaltes av Gruetunet museum som igjen inngår i Norsk Skogfinsk Museum. Vedlikehold er fraværende og bygningen benyttes som lager til tross for sentral beliggenhet ved Grue kirke. Hedmark avdeling tok i 2008 opp drøftinger om Klokkergårdens fremtid med hovedadministrasjonen. Det har vært holdt to befaringer i 2009 og kontakt er i løpet av året etablert både med museet og Grue kommune vedrørende bygningens fremtid.

Urnes stavkirke

Arbeidene med fundamenter og oppjekking av konstruksjoner i Urnes stavkirke, innledet i 2008, har pågått gjennom hele 2009. Utstillingen om kirken, som ble produsert i 2008 for å gi turistene et inntrykk av kirkerommet i sin fulle prakt, ble også denne sommeren supplert av Nasjonalmuseets utstilling *Arv i tre!* basert på en stavkirkemodell i stor størrelse, laget slik at barn selv kan demontere og gjenoppbygge en stavkirkekonstruksjon. Modellen var fulgt av tradisjonelt verktøy og videoprogram om stavkirker. Tilbud om omvisning og bygging av modell ble gitt til skolebarn i området.

Stor takk går til tilsynshaver på Urnes, Marit Bøen, som gjennom to år tålmodig har fulgt opp de omfattende arbeidene og tilrettelagt omvisninger slik at de besøkende har fått en god opplevelse til tross for den ekstraordinære situasjonen.

Olavsstøtten på Stiklestad

Et eget prosjekt for formidling av foreningens eiendom Olavsstøtten på Stiklestad er under arbeid i regi av Stiklestad Nasjonale Kultursenter (SNK). En prosjektgruppe er nedsatt.

- Trygve Bragstad deltar fra foreningen.

3.2. Stavkirkene

Stavkirkeprogrammet

Riksantikvarens stavkirkeprogram har ledet til at det er blitt gjennomført arbeider ved flere av Fortidsminneforeningens stavkirker i løpet av året, en innsats av den største betydning for forvaltningen av disse enestående og krevende eiendommene. Programmet som opprinnelig skulle gå til 2014, vil bli utvidet ut over dette. Eiendomssjefen har det koordinerende ansvaret overfor Riksantikvaren i møtet med de aktuelle avdelingene. Foreningen har engasjert lokale prosjektledere for faglig oppfølging på hvert enkelt sted. I 2009 har det pågått arbeider i regi av stavkirkeprogrammet ved:

- Borgund stavkirke, prosjektleder Heidi-Katrin Osland
- Hopperstad stavkirke, prosjektleder Heidi-Katrin Osland
- Urnes stavkirke, prosjektleder Heidi-Katrin Osland
- Uvdal stavkirke, prosjektleder Nils Friis

- Rødven stavkirke, ferdigstilt i 2009, prosjektleder Berge Hjørungnes
- Torpo stavkirke, konserveringsarbeider utført av NIKU

Tilsynshavere og beredskapsgruppen

Alle foreningens eiendommer har en lokal tilsynshaver eller et eiendomsutvalg som følger opp daglig drift og sikkerhetsrutiner. For stavkirkene finnes det i tillegg to personer som sammen med tilsynshaver utgjør en beredskapsgruppe. Tilsynshavere og beredskapsgruppene for stavkirkene får en viss kompensasjon for arbeidet med oppfølging av tekniske anlegg fra sentralt hold. Forsvarlig tilsyn med stavkirkene er helt avhengig av den inn-satsen som gjøres lokalt. Vi har vært i den heldige situasjonen at staben har vært svært stabil, har opparbeidet seg solide, tekniske kunnskaper om anleggene og holder dem operative til enhver tid. Dette arbeidet, som utføres i grenseland mellom frivillighet og ordinært arbeid, ivaretar et sentralt ansvar i norsk kulturminnevern.

Drift av sikringsanleggene ved stavkirkene

Driften av sikringsanlegg krever konstant, lokal beredskap. De lokale tilsynshaverne skal følge opp anleggene etter oppsatte rutiner og rykke ut ved alarmer. I 2009 har antall falske alarmer vært som forventet for slike anlegg. Riksantikvaren har det overordnede ansvaret for sikringsanleggene.

3.3. Ruinene

Ruinprogrammet

I 2006 startet Riksantikvaren opp ruinprogrammet, et tiårig prosjekt for bevaring av ruiner fra middelalderen. Også dette har stor betydning for Fortidsminneforeningen som eier av seks ruiner fra perioden. Ruinprogrammet tar sikte på å overvåke og bevare ruinene for ettertiden og frembringe helhetlige landskapsplaner, inkludert planer for skjøtselen av områdene rundt ruinene. Det er i 2009 arbeidet med planer for universell tilgjengelighet, i første omgang for Steinvikholm. Det er foretatt arbeider under ruinprogrammet på de følgende eiendommene:

- Steinvikholm slottsruin
- Munkeby klosterruin
- Rein klosterruin
- Tautra klosterruin (forberedende arbeider)

Riksantikvaren gjennomførte en markering av ruinprosjektet i samarbeid med foreningen, med åpen dag og foredrag på Munkeby og Reinskloster.

- Prosjektleder for ruinprosjektene er Nils Christian Hertzberg.

Steinvikholm slottsruin

Den omfattende restaureringsprosessen ved Steinvikholm har fortsatt i 2009. Ekstra tilskudd fra regjeringens tiltakspakke ga tekking i kobber på tårnene. Dette var et viktig arbeid som også avdekket store råteskader i takkonstruksjonen på Vanntårnet.

Også sommeren 2009 oppførte Steinvikholm Musikkteater operaen om Olav Engelbrektsson ved ruinene.

Munkeby klosterruin

Munker har på nytt slått seg ned på Munkeby og etablert et kloster nær ruinene. I forståelse med Riksantikvaren er en stein fra ruinene forært til det nye klosteret.

3.4. FDV-rapportering

Vedlikeholdsbeferinger med FDV-rapportering ble gjennomført ved de fleste eiendommene høsten 2009. Rapporteringene ga en grundig gjennomgang av vedlikeholdstilstanden ved den enkelte eiendom. Dette er utgangspunktet for søknad om tiltaksmidler fra Riksantikvaren og andre offentlige instanser for 2010. De senere årene har bevilgninger dekket om lag halvparten av innmeldt behov.

- Innmeldt vedlikeholdsbehov for 2010 var 26,1 mill kroner.
- I 2009 var innmeldt behov 21,9 mill kroner, mens det kunne utføres arbeider for ca 17,5 mill kroner.

3.5. Befaringer

Hovedadministrasjonen har gjennomført befaringer eller besøk på flere av foreningens 40 eiendommer. På enkelte eiendommer har det vært flere besøk:

- Borgund stavkirke og besøkscenter; Gamlebakeriet i Lærdal; Gardsøy i Vågå;
- Hopperstad stavkirke; Urnes stavkirke; Reinskloster; Munkeby klosterruin; Steinvikholm slott; Per Amund-sagården og Rasmusgården på Røros; Vøienvolden i Oslo; Tautra kloster, Rødven stavkirke; Torpo stavkirke og Kyrkjestugu på Torpo og Klokkergården i Grue.
- Dessuten har det vært besøk ved Hove kirke som foreningen forvalter.

4. PUBLIKASJONER, INFORMASJON OG MEDIA

Fortidsminneforeningen opprettholder et omfattende publikasjonsprogram.

4.1. Fortidsvern

Bladet er den viktige og jevnlige kontakten og tilbudet til

samtlige medlemmer. Bladet utkom med fire nummer og følgende tema:

- 1/2009: *For den røde hane oss bevar!* (opplag 8 000)
- 2/2009: *Kulturminneåret 2009* (opplag 7 600)
- 3/2009: *Kulturminner i Nordland* (opplag 8 000)
- 4/2009: *Kulturminneløype til dine eiendommer* (opplag 8 000)

Redaktør: John Arne Balto. Vikar høsten 2009 Vidar Trædal

Redaksjonsråd:

Morten W. Krogstad, Oslo
Dag Erlend Lohne Mohn, Drammen
Astrid Galstad, Eidsvoll (til og med nr 3/2009)
Svein Norheim, Halden

Redaksjonssekretær og lay-out:

Eva Bekkely

Fortidsvern er medlem av Den norske fagpresses forening.

Fortidsvern har mottatt tilskudd til utgivelsen fra Norsk kulturråd til temaheftet om Kulturminneåret 2009. Fra Nordland fylkeskommune ble gitt tilskudd til *Kulturminner i Nordland*.

4.2. Årboken

Årboken, foreningens flaggskip, utkom med sin 163. årgang. Den er en vesentlig publiseringskanal for fagar tikler innen vårt felt, ikke minst fordi den er registrert som vitenskapelig tidsskrift med fagfelle vurdering i klasse 1 (hvor klasse 2 omfatter internasjonale publikasjoner), og dermed er meriterende for forskere som publiserer her. Årets tema var:

Interiører og gjenstander og boken ble utgitt med 256 sider i et opplag på 5 400.

Ny plan- og bygningslov åpner for fredning av interiører. Vi har erfart at denne utgaven av årboken allerede refereres til i den viktige diskusjonen om hvordan vi skal forvalte denne delen av bygningsarven.

I redaksjonen deltok:

Redaktør: John Arne Balto og Vidar Trædal

Redaksjonsmedlemmer:

Øystein Ekroll, Trondheim
Bjarte Gullachsen, Bergen
Siri Hoem, Oslo
Roy Åge Håpnes, Trondheim
Birgitte Sauge, Oslo
Arne Lie Christensen, Oslo

Redaksjon foreningsstoff:

Eva Bekkely og Silja Selfors

Lay-out: Eva Bekkely

Årboken er i 2009 utgitt med støtte fra Norsk institutt for kulturminneforskning, NIKU.

4.3. www.fortidsminneforeningen.no

Krav til aktive nettsider øker, og i 2009 ble det tilrettelagt for ny og mer funksjonell nettside etter vedtak i representantskapet. Målet er at den skal bli et fleksibelt og nyttig instrument for kommunikasjon internt i foreningen så vel som overfor omverdenen. Den særlige gevinsten er tilrettelegging slik at avdelingene enkelt skal kunne etablere egne hjemmesider. Verktøy er innkjøpt og plattform for nye sider etablert. Oslo og Akershus og Buskerud avdelinger ble deltakere i et pilotprosjekt. Målet er at alle avdelinger skal ha egne nettsider som er enkle å betjene og oppdatere.

Alle interesserte kan abonnere på Fortidsminneforeningens nyhetsside som er blitt videreført også i 2009. Nyhetsvarslene har kommet en til halvannen gang i uken med unntak for feriene. Abonnementstjenesten, som er gratis, vokser og hadde ved utgangen av 2009 om lag 1500 abonnenter mot 1350 i 2008.

Internettsiden har egen redaksjon som primært arbeider med å levere stoff til nyhetstjenesten. I 2009 har redaksjonen vært sammensatt slik:

Redaktør: John Arne Balto, deretter Vidar Trædal høsten 2009

Redaksjonsmedlemmer:

Rune Idsøe, Rogaland
Anita K. Waatvik, Møre og Romsdal
Kirsten P. Amundsen, Troms
Kjartan Skår, Hordaland

4.4. Gode råd

Gode-råd serien er Fortidsminneforeningens viktigste og mest populære tilbud til dem som er interessert i å arbeide praktisk med vern av kulturminner. I 2008 ble det produsert ny utgivelse av heftet «*Yttervegger i eldre trehus*» med Lars Roede som forfatter.

5. OPPSUMMERING

Hovedstyret ser behovet for at Fortidsminneforeningen presenteres tydeligere overfor et større publikum og har tatt opp arbeidet med å styrke kommunikasjonen både internt og eksternt. Arbeidet med ny plattform for nettsidene og tilrettelegging for nettsider i avdelingene har preget innsatsen på dette området

Virksomhet i 2009 har vært preget av betydelig bygningsmessig aktivitet på eiendommene, ikke minst

takket være tilskudd fra regjeringens tiltakspakke. På eiendomssiden krever også utvikling av driften på Borgund stadig årvåkenhet i et kresent turistmarked. Hovedstyret erfarer at eiendommene er tidkrevende både for avdelingene og de sentrale ledd. Eiendommene er foreningens viktige ansikt utad, samtidig fordrer denne bygningsmassen ressurser både i form av tid og penger. I tråd med at den vedtatte eiendomspolitikken settes ut i livet, slik representantskapet har forutsatt, blir det hovedstyrets ansvar i de nærmeste årene å utvikle en strategi for hvordan eiendommene best mulig kan inn-


gå som et ledd i foreningens samlede arbeid fra 2010.

Kulturminnepolitikken vil alltid stå sentralt i foreningens arbeid. Med tanke på fremtidens betingelser for kulturminnevernet har oppfølging av Stortingets arbeid med ny plan- og bygningslov gjort det nødvendig å arbeide aktivt for foreningens synspunkter. Vi har også erfart at forvaltningsapparatet er svakt i kommuner og fylker når det gjelder kulturminnevernet. Det er her kulturminnevernets rammebetingelser skapes og det er på disse feltene Fortidsminneforeningen må sette inn argumentasjonen også i det videre.

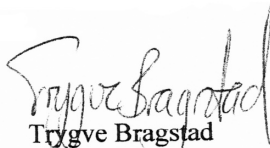
Oslo, den 4. mai 2010



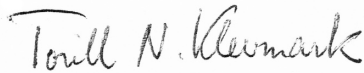
Karl Gervin
styrets nestleder



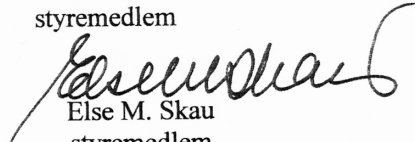
Mette Paavola
styremedlem



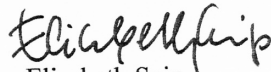
Trygve Bragstad
styreleder



Torill N. Klevmark
styremedlem



Else M. Skau
styremedlem



Elisabeth Seip
generalsekretær